

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(ПЕДАГОГІЧНА)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 2 від 26 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання соціально – політичних дисциплін
Викладач (-і)	Ломака Іванна Іванівна
Контактний телефон викладача	+380975421630
E-mail викладача	ivanna.lomaka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ЄКТС, 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Виробнича практика є обов’язковим компонентом освітньо-професійної програми (далі ОПП) «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». Для здобуття поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок за спеціальністю 052 «Політологія», загальних засад методології професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, здобувачі освітнього ступеня «бакалавр» (ОПП «Політологія») проходять виробничу педагогічну практику. Педагогічна практика є основою циклу практичної підготовки освітньої програми підготовки фахівців. Має прикладний характер, покликана сформувати у політологів-науковців набір необхідних компетентностей, забезпечити формування практичних вмінь та навичок, що необхідні здобувачеві для майбутньої професійної викладацької діяльності в закладах освіти. Педагогічна практика також дає можливість розвинути лідерські та ораторські якості, сформувати розуміння завдань на функцій викладача вищої школи. Проходження практики передбачає вивчення досвіду викладацької діяльності та проведення занять відповідного до індивідуального плану. Проводиться у восьмому семестрі і становить 9 кредитів ECTS. Базою проходження виробничої педагогічної практики (далі база практики) здобувачів вищої освіти є Івано – Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, матеріально -технічне оснащення якого спроможне забезпечити сучасні вимоги до підготовки фахівців відповідної спеціальності та специфіки ОПП, а також умови їх подальшого професійного росту і кар’єри.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<i>Метою педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 052 «Політологія», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.</i> Основними завданнями педагогічної практики є: – формування і розуміння теоретичних засад політичної науки, отриманих під час навчання; – набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять; – поглиблення та застосування фахових знань у розв’язанні конкретних педагогічних завдань	

практики;

– розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

Додатковими завданнями педагогічної практики є:

– отримання уявлень про діяльність педагогічного працівника у період проходження практики;

– формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;

– розвиток умінь у галузі формальної, неформальної освіти;

– стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

– розвиток і вдосконалення професійних педагогічних умінь і навичок, набутих за час навчання і в період проходження практики;

– вивчення, узагальнення і практичне застосування елементів передового педагогічного досвіду, інноваційних методик викладання.

На основі отриманих знань передбачається :

– виробити в студентів навички формування і використання набутих теоретичних знань з соціально-політичних, психолого-педагогічних, спеціальних дисциплін і методики їх викладання у навчально-виховному процесі; удосконалити володіння педагогічними методами викладу начального матеріалу, спостереження, аналізу та експериментування, кваліфікованого ведення дискусій; грамотно використовувати понятійний апарат, термінологію, професійну лексику.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Фахові компетентності:

СК6. здатність розуміти суспільні процеси і впливати на них; здатність ефективно проводити діяльність або виконувати певні функції, забезпечувати розв'язання проблем і досягнення позитивних результатів у галузі політології; адекватне розуміння того, як функціонує суспільство, сприйняття власної ролі й ролі інших людей у цьому процесі; наявність внутрішньої мотивації, здібностей і відповідної кваліфікації для діяльності в галузі політології

СК11 – здатність використовувати в професійній діяльності усне та писемне мовлення державною та іноземними мовами

У результаті проходження педагогічної практики студенти володітимуть наступними компетентностями та оволодіють такими програмними результатами навчання:

РН5. Уміння використовувати методологію політичної науки та основні методи викладання у вищій школі (

РН7. Уміння проводити навчальні заняття (семінарські, практичні, індивідуальні та консультації)

РН8. Здатність проводити поточний модульний і підсумковий контроль якості підготовки студентів

РН8 Здатність використовувати сучасні програмні засоби

5. Організація практики

Обсяг навчальної дисципліни

Лекції

семінарські заняття /
практичні / лабораторні

самостійна робота

270

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр

Спеціальність

Курс
(рік навчання)

Нормативний /
вибірковий

8	052 Політологія	4	Нормативний
Етапи практики			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
I етап – підготовчий. На цьому етапі проводиться настановча нарада, на якій студентів знайомлюють з документацією практики (метою і завданнями практики, обсягом обов’язкових робіт для виконання, порядком ведення звітної документації, вимогами до студентів – практикантів); надають студентам - практикантам необхідні документи (направлення, програма та ін.); складають індивідуальний план роботи; планують роботу на кожен тиждень; На даному етапі практикант має: - з’ясувати функції, мету, завдання практики; - скласти індивідуальний план проходження практики; - ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою коледжу, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в Коледжі; - відвідати заняття провідних викладачів коледжу, керівника – методиста від бази практики.			45
II етап – керівник-методист практики проводить систематичні консультації зі студентами - практикантами та контролює хід виконання запланованих робіт; відвідування методистом місця проходження практики студентами з метою здійснення контролю за виконанням ними завдань практики; проведення студентами всіх організаційних форм навчання (лекцій, семінарів, консультацій); виконання всіх вимог практики. На даному етапі практикант має: - укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з керівником – методистом від бази практики та керівником практики від кафедри; - підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять; - провести на належному науково-методичному рівні заняття відповідно до індивідуального плану під керівництвом методиста від бази практики або керівника практики від кафедри; - підготувати індивідуальне завдання студента-практиканта; - підготувати і провести захід виховної роботи як академнаставника; - підготувати психолого - педагогічну характеристику студента або навчального колективу.			180
III етап – підсумковий - оформлення студентом-практикантом звітної документації і здача її керівнику від навчального закладу; оцінювання практики методистом; захист звіту з практики на підсумковій конференції; підведення підсумків практики із зауваженнями та пропозиціями. На заключному етапі аспірант має:			45

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання; - прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні залікової комісії.			
ЗАГ:			270
6. Система оцінювання виробничої практики			
Загальна система оцінювання виробничої практики	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів з виробничої педагогічної практики відбувається у формі заліку. Підсумкова оцінка максимум 100 балів визначається як сума балів за такі види контролю: - Оцінка знань з фахової дисципліни - 20 балів - Оцінка проведених лекційних та семінарських занять -20 балів - Оцінка за володіння методикою викладання -20 балів - Оцінка виховної роботи як академнаставника -10 балів - Оцінка письмового звіту студента практиканта, щоденник виробничої практики та захист матеріалів виробничої практики - 10 балів - Оцінка індивідуального завдання студента- практиканта -10 балів - Оцінка психолого - педагогічної характеристики студента та навчального колективу- 10 балів		
Критерії оцінювання матеріалів практики	Студент отримує оцінку “відмінно”(90-100 балів), якщо він вчасно і на високому рівні виконав увесь намічений обсяг роботи, яка вимагається програмою практики; під час проходження практики студент показав високий рівень теоретичних знань та умінь застосовувати їх на практиці, творчо підходив до виконання завдань; його відповідь на захисті повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий, висновки і узагальнення точні; відгук про проходження студентом практики позитивний; матеріали про проходження практики оформлені за встановленими вимогами; Студент отримує оцінку “добре”(70-89 балів), коли практика пройшла на високому фаховому рівні, під час її проходження добре розв’язувались загальні та індивідуальні завдання, проте недостатньо ефективно використовувались знання з циклу нормативних дисциплін, якщо його відповідь, під час захисту практики, в цілому відповідає зазначеним вимогам, але виклад недостатньо систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять та узагальненнях наявні окремі неточності, які легко виправляються за допомогою відповідей на додаткові запитання викладача; відгук про проходження студентом практики позитивний; водночас наявні незначні зауваження щодо змісту і оформлення матеріалів про проходження практики;		

	Студент отримує оцінку “задовільно”(50-69 балів), коли за час проходження практики не в повному обсязі були виконані основні загальні та індивідуальні завдання програми практики, допускались помилки під час роботи на базі практики, якщо відповідь, на захисті практики, свідчить про розуміння основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини у знаннях; визначення понять нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо, висновки і узагальнення аргументовані слабо, у них наявні помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, спостерігається невміння працювати з документами; відгук про проходження практики студентом позитивний; недбало оформлені матеріали про проходження практики; Студент отримує оцінку “незадовільно”(1-49 балів), якщо відгук про проходження практики негативний; на запитання членів комісії студент не дає правильних відповідей; програма практики виконана не в повному обсязі
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Передбачається виконання всіх форм роботи, відсутність невиконаних завдань.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план, залікову книжку студента. У разі отримання негативної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання негативної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії студент відраховується з університету. Підсумки проведення виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри політології, а загальні результати практики підсумовують на засіданні вченої ради факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність: У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (http://surl.li/dztjc), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (http://surl.li/evnhu), Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/eonvn). У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи. Виконання усіх	

завдань виробничої педагогічної практики - обов'язкове. Відвідування виробничої практики є обов'язковою умовою успішного складання заліку. За умови відсутності студента(-ки) на базі практики з поважної причини здобувач освіти має право на повторне проходження практики за умови надання відповідних документів та за рішенням керівництва підрозділу університету.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf> Вітається проходження навчальних курсів з використанням різних освітніх платформ, які можуть стати корисними у підготовці матеріалів виробничої практики.

8. Рекомендована література

Література:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України про освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Основна

1. Денищич Т. А. Роль інноваційних методів і прийомів навчання в удосконалення комунікативних умінь і навичок майбутніх політологів. - URL адреса- <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2011/158-146-6.pdf>
2. Ваколя З. М., Попадич Б. Т.
[ВИБІР ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ](#)
3. Валюх Л. Методика викладання соціально – політичних дисциплін у закладах вищої освіти: Специфіка навчального курсу - URL адреса- <http://surl.li/qezdq>
4. Михайличенко, О. В. Суспільно-політичні та гуманітарні науки: теорія, історія та методика навчання : навч. посіб. / О. В. Михайличенко; авт. передм. М. Б. Євтух. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 347 с. - URL адреса- <http://surl.li/qevij>
5. Михайленко О. В., Бутко Т. О.
[МЕТОД ПРОСКТІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ І ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ](#)
6. Резунова О. С., Передерій О. Л.
[ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ СКЛАДНИК ЙОГО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ](#)
7. Рудакевич О. М. Нетрадиційні форми лекційних та семінарських занять у викладанні політології: методичні рекомендації . – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 37 с. - URL адреса <http://surl.li/qevdi>
8. Рябовол Л. Т. [ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ НАВЧАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ПРЕДМЕТІВ ДЛЯ УКРАЇНИ](#)
9. Семігіна Т. В. Застосування проблемно орієнтованого навчання у прикладних політологічних дисциплінах - URL адреса- https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Semigina_2014_2.pdf
10. Яковенко Г.Г. Методика навчання суспільствознавчих дисциплін: навчально-методичний посібник. – Харків: ХНАДУ, 2017. – 164 с.- URL адреса -

Допоміжна

1. Андрущенко Н.О. Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку пізнавальних інтересів студентів// Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наук. праць. 2009. Вип. 21.
2. Бабкіна О. В. Розвиток політології як науки та навчальної дисципліни: досвід Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2012. Вип. 7. С. 5–9.
3. Воєводін В. М. Демократичні принципи викладання політології у вищій школі // Наукові записки КДПУ. Серія: Історичні науки / ред. В. М. Філоретов [та ін.]. 2005. Вип. 9. С.279–282.
4. Головачук Т. І. Інноваційний підхід при проведенні лекційного заняття. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2011. Вип. 2(1). С. 405-410.
5. Гронлунд Н.Е. Оцінювання студентської успішності : практ. посібник. – К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
6. Закарія Фарід. 10 уроків для світу після пандемії. Київ: Наш формат, 2021. 264 с.
7. Ломака І. І., Липчук О. І. Інформаційно-комунікаційні технології та активні методи навчання як необхідні засоби модернізації сучасної освіти. Розвиток механізмів публічного управління в контексті реалізації євроінтеграційного вектора України (кейси розбудови освіти та економіки для забезпечення безпеки й досягнення цілей сталого розвитку) : монографія / за заг. ред.доктора наук з державного управління, професора І. А. Семенець-Орлової та доктора медичних наук, доктора фармацевтичних наук, професора О. С. Соловійова. – Одеса : Олді+, 2023. – 796с. <https://drive.google.com/file/d/1AubBjtZGrMarnTlB22co4BwowotEGcfu/view?pli=1>
8. Ломака І. І. Формування основних груп компетентностей в контексті викладання політичних наук. Матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції «Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку». Луганськ. 2013. С. 53-56.
9. Ломака І. І. Децентралізація освіти в Україні. Європейський досвід та українські реалії. Samorząd terytorialny Polski wsschodniej wobec wyzwan rozwoju regionalnego. Polskie doswiadczenia I wnioski dla Ukrainy. Chelm, 2017. С.205- 214.
10. Ломака І. І. Інформаційно – комунікативні технології як засіб модернізації освіти. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. Дніпро. 2021. С. 153 – 155.
11. Мистецтво бути викладачем : практичний. посібник / А. Брінклі, Б. Десантс, М. Флемм та ін.; за ред. О.І. Сидоренка; пер. з англ. – К. : НМЦ “Консорціум із удоск. менеджмент-освіти в Україні., 2003. – 144 с.
12. Михайлів Н. А., Теслюк В. М. Методика підготовки і проведення лекції у вищому навчальному закладі // Вісник Національного університету оборони України. 2011. Вип. 3. С. 41.
13. Огнівчук Л. М. Оцінювання навчальних досягнень студентів вищих навчальних закладів на основі компетентнісного підходу // Освітологічний дискурс. 2014. № 3. С. 154.

14. Політична наука: теорія, методологія, практика. Політична наука: теорія, методологія, практика /О. Березовська – Чміль, С. Дерев'янка, І. Доцяк, В. Климончук, Ю. Кобець, Л. Кобута, О. Липчук, І. Ломака, І. Монолатій, В. Марчук, та ін. / Заг. наук. ред. В. Й. Климончук. Івано-Франківськ: Супрун В. П. 2021. 304 с.

15. Хлебнікова Т.М. Ділова гра як метод активного навчання педагога : навч.-метод. Посібник. Х.: Вид. група «Основа», 2005.

16. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: навч. посібник. К. : Вища школа, 2004. 207 с.

17. Яковенко Ю.Л., Корзюк О.В. Нові ролі та функції викладача вищої школи в сучасних умовах // Теорія і методика професійної освіти. 2020. Вип. 23. Т.2. С.139–143.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.coursera.org>
2. <https://www.udemy.com/>
3. <https://prometheus.org.ua>
4. <https://www.ed-era.com>
5. <https://www.futurelearn.com>
6. <https://vumonline.ua>

Рекомендовані до опрацювання курси на платформах самоосвіти (або інші на вибір студента).

Prometheus

- Освітні інструменти критичного мислення
- Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти
- Медіаграмотність для освітян
- Наука про навчання: Що має знати кожен вчитель?
- Критичне мислення для освітян

ED ERA

- Оцінювання без знецінення (Онлайн-курс для вчителів про сучасні практики оцінювання)
- Бери й роби . Змішане та дистанційне навчання.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ Іванна ЛОМАКА